

Eliška Rybníčková a Kamil Rybníček – 80 let

15. prosince 2012 oslavila RNDr. Eliška Rybníčková, Dr.Sc. významné životní jubileum. Její životní a vědecký partner, doc. RNDr. Kamil Rybníček, CSc., oslaví stejné jubileum o několik měsíců později – 5. července 2013.

Od posledních souborných personálií, věnovaných těmto významným osobnostem středoevropské botaniky, uplynulo již 20 let (Neuhäuslová in Preslia 64: 257–261, 1992 a Neuhäuslová in Preslia 65: 279–284, 1993). Dovolujeme si nyní, kromě vyjádření gratulací, shrnout, co nového se jubilantům povedlo za toto období vytvořit. Průnik seznamů publikací a vědeckých aktivit těchto dvou



botanických osobností nás vede k vytvoření společného medailónu. Dvojedinost jejich působení na středoevropské geobotanické scéně vedlo také odbornou veřejnost k vnímání této dvojice pod společnou značkou *Rybníčková, Rybníček, Rybníčková* či *Rybníček*. Jako každé zjednodušení reality i toto pokulhává; oba mají svoji vlastní badatelskou niku rozšířenou jiným směrem, v jejím průniku jsou však nejsilnější. Tímto průnikem je společná interpretace palynologických, makrozbytkových a klasických geobotanických dat při rekonstrukci změn krajiny pomocí paleoekologických analýz, zejména holocenních profilů. Řada paleoekologických studií ve světě trpí nedostatkem terénní a ekologické zkušenosti jejich autorů, což není případ Rybníčků. Tuto zkušenost přináší ze svého konce odborné niky do společných publikací Kamil, zatímco Eliščin podíl spočívá zejména v precizní a zkušené pylové analýze a znalosti recentních pylových spekter, kterou nabyla při svém výzkumu aerobiologickém.

V 90. letech manželé Rybníčkoví pokračovali v práci na brněnském pracovišti Botanického ústavu Akademie věd České republiky, které postupně měnilo název i umístění. Zatímco Kamil pracoval jako kmenový pracovník, Eliška postupně přecházela na specifické grantové projekty. Společně syntetizovali poznatky, které získali během předchozího společného výzkumu a výsledné syntetické příspěvky publikovali jak v kapitolách cizojazyčných monografií, tak v česky psaných sbornících. V této době dokončovali publikaci týkající se vývoje vegetace kolem horní hranice lesa v Jeseníkách (Preslia 76: 331–347, 2004), která se stala jejich mezinárodně nejcitovanější současnou prací a inspirovala několik dalších výzkumů. Svůj další společný výzkum poté zaměřili na, do té doby paleobotanicky zcela neprozkoumané, oblasti Západních Karpat, zejména flyšové pásmo, Kremnické vrchy a Štrbské pleso. Za velmi zásadní je považována jejich studie z oblasti Horní Oravy, pokrývající moderními metodami dlouhý časový úsek vývoje této biogeograficky klíčové oblasti Západních Karpat. První autor tohoto medailónku si váží možnosti spolupracovat s Rybníčkovými od roku 1999 na dvou navazujících projektech v oblasti moravsko-slovenského pomezí. Tyto projekty integrovaly různé metody paleoekologie (pylovou analýzu, analýzu makrozbytků rostlin a měkkýšů) a recentní ekologie vegetace, měkkýšů, řas, krytenek a hub za účelem komplexního poznání diverzity malých, ale ohrožených prameništích mokřadů ve flyšových Karpatech. Tento pionýrský projekt pomohl zformovat široký kolektiv, který v současnosti v Brně rozvíjí mezioborový výzkum na prameništích a stále těsněji integruje paleoekologii s recentní ekologií. Jakkoliv Rybníčkoví do té doby pracovali spíše samostatně, Kamilem zaštitěné projekty v letech 1999–2004 se vskutku staly katalyzátorem vzájemné spolupráce různé orientovaných brněnských a olomouckých biologů. V roce 2004 byl celoživotní výzkum manželů Rybníčkových v Západních Karpatech

oceněn udělením Holubyho pamětní medaile Slovenské botanické společnosti Kamilu Rybníčkoví. Eliška byla podobným způsobem oceněna již dříve, kdy v roce 1986 obdržela medaili Wladysława Szafera od Botanického ústavu Polské akademie věd.

Na konci roku 2004, po ukončení druhého grantového projektu zaměřeného na moravsko-slovenské pomezí, odešla Eliška z Botanického ústavu do důchodu. Dále však zpracovávala nahromaděná paleoekologická data, školila a školí začínající palynology a jako externista spolupracovala a spolupracuje na navazujících projektech zaměřených na holocenní historii krajiny Západních Karpat. V tomto projektu zpracovala například pylová data profilů z Belanských luk ve Spišské kotlině a Mirolské slatiny v Laborecké vrchovině. Znovu se také vrátila k dřívě analyzovanému profilu Bulhary, který jako jeden z prvních odhalil možné přežívání náročnějších dřevin na jižní Moravě během poslední doby ledové a stal se tak celosvětově známým. Stále více se ale zaměřuje na svoji vlastní niku, na recentní pylová spektra. V roce 1992 založila spolu se svým synem Ondřejem, alergologem působícím na Pediatrické klinice Fakultní nemocnice v Brně, Českou pylovou informační službu (PIS). PIS podává každý týden pacientům, trpícím na pylové alergie, základní předpověď o výskytu alergenního pylu v ovduši. V současné době je pylová situace sledována v 11 městech České republiky. Pylová data je třeba vyhodnocovat každý týden v pondělí. A tak jak cestuje Eliška, tak cestuje i bubínek z pylového lapače – autobusem do Valašských Klobouk či do lázeňského města Třeboně.

Kamil stále pracuje v Botanickém ústavu. Jako externista přednášel a školil diplomanty a doktorandy na Masarykově univerzitě v Brně. Kromě společného výzkumu s Eliškou dokončoval spolu s německými kolegy práce na zásadní díle evropské geobotaniky – Vegetační mapě Evropy, která vyšla v roce 2003. Jeho celoživotní zkušenosti s pestrostí vegetace rašelinišť ve středoevropském prostoru pomohly při tvorbě řady rašelinařských typologií a ochranařských manuálů. Významný je jeho podíl při tvorbě některých kapitol prvního Katalogu biotopů České republiky, který se stal základem české soustavy Natura 2000 a postupně i „biblí“ řady terénních botaniků. Fytoecologický systém našich rašelinišť, který Kamil publikoval už dříve, v roce 1984, se stal dobrým základem pro tvorbu moderních typologií našich biotopů a nového přehledu vegetace České republiky, neboť vycházel z dobrých znalostí ekologie rašeliništních druhů. Ty Kamil získal vlastním výzkumem a spoluprací se skandinávskými kolegy. Na začátku 90. let Kamil založil soustavu 59 trvalých ploch na vrchovištích Jizerských hor a Jeseníků, které byly v minulosti silně zasaženy spady síranů, dusíku, těžkých kovů a leteckým vápněním. Podařilo se mu získat peníze na pravidelný monitoring chemismu vody a vodního režimu. Vytvořil tak unikátní výzkumné plochy, které postupem času začali využívat i výzkumníci z jiných oborů. V současné době je pro tyto plochy znám detailní sezónní chemismus vody posledních 20 let, stav vegetace na počátku 90. let a v současnosti, druhové složení 6 různých taxonomických skupin a dlouhodobé parametry ekologických faktorů. Tento datový soubor je unikátní a kromě řady studií zaměřených na bioindikaci kvality prostředí a dlouhodobé změny rašeliništní vegetace slouží například pro kalibraci indikačních hodnot krytenek a rozsivek, využívaných pro paleoekologické rekonstrukce. Dva Kamilovy blízké obory se tak opět propojují a sousloví *Rybníčkovy plochy* se stává v ekologii rašelinišť pojmem. V 90. letech publikoval Kamil především výsledky tohoto rozsáhlého monitoringu sudetských vrchovišť převážně v časopise *Příroda*, nyní se podílí na přípravě komplexnějších mezioborových studií vzešlých z jím založeného výzkumu.

V současnosti se Rybníčkoví stále vědecky pohybují mezi ekologií, paleoekologií a alergologií, časově mezi glaciálem a současností a prostorově mezi Valašskými Klobouky, Brnem a Třeboní. Stále více času tráví ve svém domě ve Valašských Kloboukách, kde zpracovávají své starší výzkumy, spolupracují na nových a dokončují skripta shrnující jejich přednášky ze základů paleoekologie, které až do letošního roku vedli na Masarykově univerzitě. Jsou zde obklopeni karpatskými lesy, jejichž historii pomáhali objasnit, a také milovanými kocoury a želvami. Vědecký ruch postupně vyměňují za poklidný venkovský život. Avšak stále jsou ochotni pomoci, poradit, stále mají co říci a stále si uchovávají svůj bystrý úsudek. Přejeme jim, aby jim jasná mysl, zdraví a životní pohoda vydržely co nejdéle.

Michal Hájek, Lydie Dudová a Barbora Obstová

Bibliografie Kamila a Elišky Rybníčkových za období 1992–2012 a dodatky za rok 1990

Bibliografie E. Rybníčkové do roku 1992 a K. Rybníčka do roku 1993 byly uveřejněny dříve (Neuhäuslová in Preslia 64: 257–261, 1992 a Neuhäuslová in Preslia 65: 279–284, 1993).

1990

Rybníček K.: Human activity at the forest limit in the Czechoslovakian mountains and its influence on vegetation. – PACT, Strasbourg, 31: 87–90.

Rybníčková E. & Rybníček K.: Projekt Beskydy – stav paleoekologických výzkumů ke konci roku 1988. – Zpravodaj Projektu Beskydy, VŠZL Brno, 3/3: 83–86.

1992

Rybníček K. & Rybníčková E.: Past human activity as a florogenetic factor in Czechoslovakia. – Acta Bot. Fenn. 144: 59–62.

Rybníček K. & Rybníčková E.: The environment of the Pavlovian palaeoecological results from Bulhary, South Moravia. – In: Kovar-Eder J. [ed.], Paleovegetational development in Europe, p. 73–79, Museum of Natural History, Vienna.

1993

Rybníček K.: K seznamu chráněných území okresu Jihlava. – Veronica 64: 30.

Rybníček K.: Vegetace pramenišť a rašeliníšť. – In: Petříček V. [ed.], Metodika managementu ekosystémů v chráněných územích přírody, p. 11–12, ČUOP, Praha.

Rybníček O. & Rybníček K.: Kam s ním? – Bulletin Sdružení pro alergické a astmatické děti 2: 1–2.

Rybníček O. & Rybníčková E.: Co je to Pylová informační služba PIS? – Klin. Imunol. Alergol. 3: 5–7.

Rybníčková E. & Rybníček K.: Late Quaternary forest line oscillations in the West Carpathians. – In: Frenzel B. [ed.], Oscillations of the alpine and polar tree limits in the Holocene. Paläoklimaforschung 9: 187–194, Gustav Fischer Verlag, Stuttgart.

1994

Rybníček K.: Mires in the Czech Republic. – In: Löfroth M. & Moen A. [eds], European mires: Distribution and conservation situation, p. 27–30, University of Trondheim, Trondheim.

Rybníček K. & Houšková E.: Vegetační a stanovištní změny na rašeliníštích Jizerských hor za období 1980–1991. – Příroda 1: 129–136.

Rybníček K. & Rybníčková E.: Historie vegetace. – In: Moravec J. [ed.], Fytocenologie, p. 266–276, Academia, Praha.

Rybníček K. & Rybníčková E.: Vegetation histories of the Pannonian, Hercynic, and Carpathian regions of the former Czechoslovakia. – Diss. Bot. 234: 473–485.

Rybníčková E.: Airborn birch and grass pollen distribution in Europe 1993, Czechia. – In: Jäger S. & Mandroli P., Aerobiologia 10/2: 2–25.

Rybníčková E.: Site data, main area: former Czechoslovakia. – In: Frenzel B. [ed.], Evolution of land surfaces cleared from forests in the Roman Iron Age, p. 108–113, Gustav Fischer Verlag, Stuttgart.

1995

Neuhäusl R., Neuhäuslová Z. & Rybníček K.: Czechia. Map. – In: Gribova S. A. & Neuhäusl R. [eds], Map of reconstructed vegetation cover of Central and Eastern Europe, Komarov Botanic Institut, Russian Academy of Sciences, Sankt Petersburg.

Rieger M., Rybníček O. & Rybníček K.: Přehled alergologicky významných rostlin. – In: Rieger M. [ed.], Pylové alergie a životní prostředí, p. 13–32, MŽP ČR, Praha.

Rybníček O. & Rybníček K.: Alergologický kalendář. – Schering-Plough ČR, Praha. [13 listů]

- Rybníček K.: Scheuchzerio-Caricetea fuscae, Oxycocco-Sphagneteta. – In: Moravec J. et al., Rostlinná společnostva České republiky a jejich ohrožení, ed. 2, Severočes. Přír., suppl. 1995, p. 55–68.
- Rybníček K.: Původní lesní vegetace v modelovém území Bílý Kříž – Jančíkovci, Moravskoslezské Beskydy. – Zprav. Beskydy 1996, p. 179–184.
- Rybníček K. & Rybníčková E.: Vývoj brněnské přírody ve čtvrtohorách. – In: Hudec K., Husák Š. & Jatiová M. [eds], Průvodce brněnskou přírodou, p. 30–32, Ulita, Brno.
- Rybníček K. & Rybníčková E.: Palaeoecological and phytosociological reconstruction of precultural vegetation in the Bílý Kříž area, the Moravskoslezské Beskydy Mts, Slovak Republic. – Veg. Hist. Archaeobot. 4: 161–170.
- Rybníček K., Rybníčková E. & Rybníček O.: Seriál o alergenních rostlinách. – Zpravodaj pylové informační služby (1995): 11–15.
- Rybníček K. & Yurkovskaya T. K.: Bogs and fens on the vegetation map of Europe. – Gunneria 70: 67–72.
- 1996
- Rybníček O. & Rybníček K.: Výsledky PIS za rok 1995 – Diskuse. – In: Rybníček O. [ed.], Výroční zpráva PIS 1995, p. 14–15, 2. dětská interní klinika FDN JGM, Brno.
- Rybníček O., Rybníčková E. et al.: Česká a slovenská pylová informační služba – Výroční zpráva 1995. (Czech and Slovak Pollen information service – Annual report 1995) – II. Dětská interní klinika Brno.
- Rybníčková E.: Pylové analýzy. – Rudická stezka zdraví. Bulletin Sdružení pro alergické a astmatické děti 3: 14–17.
- Rybníčková E. & Rybníček K.: 14. Czech and Slovak Republics. – In: Berglund B. E., Birks H. J. B., Ralska-Jasiewiczowa M. & Wright H. [eds], Palaeoecological events during the last 15 000 years, p. 473–505, John Wiley & Sons, Chichester.
- 1997
- Rybníček K.: Monitorování vegetačních a stanovištních poměrů hřebenových rašelinišť Hrubého Jeseníku – výchozí stav. – Příroda 11: 53–66.
- Rybníček K.: Rašeliniště (Scheuchzerio-Caricetea fuscae), Míres. – In: Neuhäuslová Z. & Moravec J. [eds], Mapa potenciální vegetace České republiky 1:500 000. – Botanický ústav AVČR, 2 mapové listy.
- Rybníček K. & Rybníčková E.: Vývoj flóry a vegetace Moravy v geologické a historické minulosti. – In: Novák V. & Hudec K. [eds], Živá příroda, Vlastivěda moravská, nová řada, sv. 2, p. 62–68, Muzejní a vlastivědná společnost, Brno.
- Rybníček O., Rybníček K. & Rybníčková E.: Miniatlasy pylových alergenů. – Městská hygienická stanice Brno, Brno.
- Rybníčková E.: Monitorovací Stanice Brno. – In: Rybníček O. [ed.], Výroční zpráva PIS 1996, II. dětská interní klinika FDN JG M, Brno.
- Rybníčková E. & Rybníček K.: Původ a vývoj naší travinné vegetace. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 31, Materiály 13: 47–54.
- 1998
- Neuhäuslová Z., Rybníčková E., Rybníček K. & Husová M.: Vegetace. – In: Neuhäuslová Z. et al., Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky, p. 31–50, Academia, Praha.
- Rybníček K.: Rašeliniště (Scheuchzerio-Caricetea fuscae, Oxycocco-Sphagneteta). – In: Neuhäuslová Z. et al., Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky, p. 232–256, Academia, Praha.
- Rybníček K., Dickson J. & Rybníčková E.: Flora and vegetation at about A. D. 1100 in the vicinity of Brno, Czech Republic. – Veg. Hist. Archaeobot. 7: 155–165.
- Rybníčková E. & Rybníček K.: Analýzy jezerních sedimentů z Popradského a Štrbského plesa. – In: Benčaťová B. & Hrivnák R. [eds], Rastliny a člověk, p. 85–87, Technická univerzita vo Zvolene, Zvolen.

- Rybníčková E. & Rybníček K.: Postglaciální šíření a paleocenotické vazby smrku, buku a jedle na území bývalého Československa. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 33, Materiály 16: 25–27.
- Rybníčková E. & Rybníček K.: Vývoj a změny vegetace České republiky v posledních 15000 letech. – In: Neuhäuslová Z. et al., Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky, p. 34–42, 276–278, Academia, Praha.
- 1999
- Rybníček K.: Společenstva pramenišť a rašelinišť. – In: Petříček V. [ed.], Péče o chráněná území, 1. Nelesní společenstva, p. 127–150, Agentura ochrany přírody a krajiny, Praha.
- Rybníčková E. & Rybníček K.: Původní vegetace a přírodní poměry v počátcích osídlení. – In: Beneš A., Michálek J. & Zavržel P. [eds], Archeologické nemovitě památky okresu České Budějovice. Díl 1. Soupis a studie, p. 162–164, Archeologický ústav AV ČR, Praha.
- Rybníčková E. & Rybníček K.: Pylové analýzy ze severozápadní části Křivoklátska. – In: Kolbek J. a kol., Vegetace Chráněné krajinné oblasti Biosférické rezervace Křivoklátsko, 1. Vývoj krajiny a vegetace, vodní pobřežní a luční společenstva, p. 17–26, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Botanický ústav AV ČR, Praha.
- 2000
- Husák Š., Rybníček K., Eiseltovej M., Zabloudil V., Vaněk P. & Ridgill S. (2000): Stav přípravy k zapsání souboru mokřadů CHKO Žďárské vrchy do Registru Ramsar sites. – In: Kovařík P. & Machar I. [eds], Mokřady 2000, p. 193–195, Správa CHKO ČR a Český Ramsarský výbor, Oloumouc.
- Rybníček K.: Present results of vegetation and habitat monitoring in mountain bogs of the Jizerské hory Mts, 1991–1998. – Příroda 17: 101–108.
- Rybníček K., Cross J. & Jurkovskaja T. K.: Formation S – Moore. – In: Bohn U., Gollub G. & Hettwer Ch. [eds], Karte der natürlichen Vegetation Europas, Legende, p. 73–75, 147–148, Bundesamt für Naturschutz, Bonn.
- Rybníček K. & Rybníčková E.: Vegetace Českomoravské vrchoviny v posledních 12 000 letech. – In: Hrouda V. [ed.], Žďárské vrchy v čase a prostoru. Sborník konferenčních příspěvků, p. 19–23, Správa CHKO Žďárské vrchy, Žďár n. Sázavou.
- Rybníček O. & Rybníček K.: Kdy začíná pylová sezona. – Alergie, Astma, Bronchitida 2000/1: 13.
- Rybníček O. & Rybníčková E.: Travička zelená. – Alergie, Astma, Bronchitida 2000/2: 10–11.
- Rybníček O., Novotná B., Rybníčková E. & Rybníček K.: Ambrózie v České republice – pouhý strašák nebo skutečná hrozba? – Alergie, suppl. 2: 9.
- Rybníček O., Novotná B., Rybníčková E. & Rybníček K.: Ragweed in the Czech Republic. – Aerobiologia 16: 287–290.
- Rybníček O., Novotná B., Rybníčková E., Rybníček K. & Petrů V.: Ragweed pollen and ragweed allergy in the Czech Republic. – Allergy Clinical Immunol. Int., suppl. 2: 77–78.
- 2001
- Hájek M. & Rybníček K.: Malý výkladový slovník rašelinářský. – In: Stanová V. [ed.], Rašelinářská Slovenska, p. 165–172, Daphne, Bratislava.
- Hájek M. & Rybníček K.: Slatinná a přechodová rašeliniště. – In: Chytrý M., Kučera T. & Kočí M. [eds], Katalog biotopů České republiky, p. 64–70, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Praha.
- Hájek M. & Rybníček K.: Vrchoviště. – In: Chytrý M., Kučera T. & Kočí M. [eds], Katalog biotopů České republiky, p. 71–76, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Praha.
- Kolmanová A., Kučera T., Hájek M. & Rybníček K.: Rašelinné lesy. – In: Chytrý M., Kučera T. & Kočí M. [eds], Katalog biotopů České republiky, p. 223–230, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Praha.

- Rybníček K.: Mires (Scheuchzerio-Caricetea fuscae and Oxycocco-Sphagneteta). – In: Neuhäuslová Z. [ed.], Potential natural vegetation of the Czech Republic, Braun-Blanquetia 30: 70–73.
- Rybníček K.: Současný stav poznatků o přírodní historii říčních niv ČR v nejmladším kvartéru. – In: Řehořek V. & Květ R. [eds.], Niva z multidisciplinárního pohledu 4, p. 45–46, Masarykova universita a Geotest a.s. Brno, Brno.
- Rybníček K. & Rybníčková E.: Vegetace a přírodní prostředí jako pozadí archeologických kultur ČR, 28000–1000 B.P. – In: Podborský V. [ed.], 50 let archeologických výzkumů Masarykovy univerzity na Znojemsku, p. 301–310, Masarykova univerzita, Brno.
- Rybníček K. & Rybníčková E.: Vegetační poměry na Českomoravské vrchovině v pozdním glaciálu a holocénu. – In: Rouš J. [ed.], Program udržitelného rozvoje Českomoravské vrchoviny, p. 214–219, ERC Prameny vysočiny o.p.s., Žďár nad Sázavou.
- Rybníček O. & Rybníček K.: Pylové alergyeny stromů a keřů. – Alergie, Astma, Bronchitida 2001/2: 6–8.
- Rybníček O. & Rybníček K.: Pyly a prostředí velkých měst. – Alergie, Astma, Bronchitida 2001/ 1: 9–12.
- Rybníčková E. & Rybníček K.: Vegetation development of the Czech Republic in the last 15000 years. – In: Neuhäuslová Z. [ed.], Potential natural vegetation of the Czech Republic, Braun-Blanquetia 30: 12–19.
- 2002
- Rybníček K.: Rašeliniště Českomoravské vrchoviny. – In: Mackovčín P. & Sedláček M. [eds], Chráněná území ČR, svazek VII. Jihlavsko, p. 56–60, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha.
- Rybníček K. & Rybníčková E.: Vegetation of the Upper Orava region (NW Slovakia) in the last 11 000 years. – Acta Palaeobot. 42: 153–170.
- 2003
- Lang G., Rybníček K. & Rybníčková E.: Spätglaciale und holozäne Vegetationsgeschichte Europas. – In: Bohn U., Gollub G., Hettwer Ch., Neuhäuslová Z., Schlüter H. & Weber H. [eds], Karte der natürlichen Vegetation Europas. Maßstab 1:2.500.000. Erläuterungstext, p. 87–104, Bundesamt für Naturschutz, Bonn.
- Rybníček K.: Formation S: Moore. – In: Bohn U., Gollub G., Hettwer Ch., Neuhäuslová Z., Schlüter H. & Weber H. [eds], Karte der natürlichen Vegetation Europas. Maßstab 1:2.500.000. Erläuterungstext, p. 514–529, Bundesamt für Naturschutz, Bonn.
- Rybníček K. et al.: Karteneinheiten (zu 13 Karten). – In: Bohn U., Neuhäusl R., unter Mitarbeit von Gollub G., Hettwer C., Neuhäuslová Z., Schlüter H. & Weber H., Karte der natürlichen Vegetation, Maßstab 1:2 500 000, Landwirtschaftsverlag, Münster.
- Rybníček K.: Sledování stanovištních a vegetačních změn na rašeliništích Jizerských hor a Jeseníků. – In: Pivničková M. [ed.], Sborník dílčích zpráv z grantového projektu VaV 610/10/00 „Vliv hospodářských zásahů na změnu v biologické rozmanitosti ve zvláště chráněných územích“, Příroda – suppl., p. 151–154.
- 2004
- Hájek M. & Rybníček K.: Malý výkladový slovník rašelinářský. – Trifid 1: 28–31.
- Rybníček K. & Rybníčková E.: Pollen analyses of sediments from the summit of the Praděd range in the Hrubý Jeseník Mts (Eastern Sudetes). – Preslia 76: 331–347.
- Rybníček K. & Rybníčková E.: Proměny vegetace niv v dolní části povodí Moravy v posledních 25 000 letech. – Bull Slov. Bot. Spoločn., suppl. 10, p. 15–20.
- 2005
- Hájek M., Hájková P., Rybníček K. & Hekera P.: Present vegetation of spring fens and its relation to water chemistry. – In: Pouličková A., Hájek M. & Rybníček K. [eds], Ecology and palaeoecology of spring fens of the West Carpathians, p. 69–103, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc.

- Rybníček K.: Regional mire complex types in Europe. – In: Bohn U. & Gollub G. [eds], *Anwendung und Auswertung der Karte der natürlichen Vegetation Europas*, p. 143–149, Bundesamt für Naturschutz, Bonn.
- Rybníček K. & Rybníčková E.: Paleogeobotanické poznámky k možnosti přirozeného výskytu kleče v Hrubém Jeseníku. – In: *Sborník referátů z konference k 35. výročí CHKO Jeseníky (1969–2004)*, p. 46–49, Správa CHKO Jeseníky, Jeseník.
- Rybníčková E., Hájková P. & Rybníček K.: The origin and development of spring fen vegetation and ecosystems – palaeogeobotanical results. – In: Pouličková A., Hájek M. & Rybníček K. [eds], *Ecology and palaeoecology of spring fens of the West Carpathians*, p. 29–62, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc.

2006

- Rybníček K. & Rybníčková E.: Pollen and macroscopic analyses of sediments from two lakes in the High Tatra mountains, Slovakia. – *Veg. Hist. Archaeobot.* 15: 345–356.

2008

- Rybníček K. & Rybníčková E.: Upper Holocene dry land vegetation in the Moravian-Slovakian borderland (Czech and Slovak Republics). – *Veg. Hist. Archaeobot.* 17: 201–211.

2009

- Hájek M. & Rybníček K.: Slatinná a přechová rašeliniště. – In: Chytrý M., Kučera T., Kočí M., Grulich V. & Lustyk P. [eds], *Katalog biotopů ČR*, ed. 2, p. 94–106, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Praha.
- Hájek M. & Rybníček K.: Vrchoviště. – In: Chytrý M., Kučera T., Kočí M., Grulich V. & Lustyk P. [eds], *Katalog biotopů ČR*, ed. 2, p. 106–116, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Praha.
- Kuneš P., Abraham V., Kovářik O., Kopecký M. & PALYCZ contributors (Břízová E., Dudová L., Jankovská V., Knipping M., Kozáková R., Nováková K., Petr L., Pokorný P., Roszková A., Rybníčková E., Svobodová-Svitavská H. & Wacnik A.): Czech Quaternary Palynological Database – PALYCZ: review and basic statistics of the data. – *Preslia* 81: 209–238.
- Kučerová A., Kučera T., Hájek M. & Rybníček K.: Rašelinné lesy. – In: Chytrý M., Kučera T., Kočí M., Grulich V. & Lustyk P. [eds], *Katalog biotopů ČR*, ed. 2, p. 349–359, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Praha.
- Rybníček K. & Rybníčková E.: Precultural vegetation in the western foothills of the Kremnické vrchy Mts in central Slovakia and its transformations by man. – *Preslia* 81: 423–437.

2011

- Hájková P., Hájek M., Rybníček K., Jiroušek M., Tichý L., Králová Š. & Mikulášková E.: Long-term vegetation changes in bogs exposed to high atmospheric deposition, aerial liming and climate fluctuation. – *J. Veg. Sci.* 22: 891–904.

2012

- Hájková P., Grootjans A., Lamentowicz M., Rybníčková E., Madaras M., Opravilová V., Michaelis D., Hájek M., Joosten H. & Wolejko L.: How a Sphagnum fuscum-dominated bog changed into a calcareous fen: the unique Holocene history of a Slovak spring-fed mire. – *J. Quatern. Sci.* 27: 233–243.

Kromě uvedených publikací jsou Rybníčkovy autory asi 20 knižních recenzí, řady abstraktů k přednáškám na domácích i zahraničních konferencích a kongresech, biografických článků a příspěvků k historii brněnských botanických pracovišť. Eliška Rybníčková rovněž publikovala každoroční výsledky sledování obsahu pylových zrn a spór v ovzduší Brna ve výročních zprávách Pylové informační služby.

Király G. [ed.]

Új Magyar Füveszkönyv. Magyarország hajtásos növényei. Vol. 1. Határozókulcsok. Ábrák.
Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, 2009 [616 stran]

Király G., Virók V. & Molnár V. A. [eds]

Új Magyar Füveszkönyv. Magyarország hajtásos növényei. Vol. 2. Ábrák.
Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, 2011 [675 stran, ISBN 978-9638708281]

Pod výše uvedenými, pro většinu českých čtenářů nesrozumitelnými názvy, se skrývají dva díly nejnovějšího klíče maďarské květeny. Vlastním klíčem je pouze první díl. Na jeho přípravě se podílelo 30 autorů, až na jednu čestnou výjimku pocházejících z Maďarska. Díl je věnován významnému uherskému botanikovi, autorovi první maďarské květeny, Sándoru Jávorkovi. Je obdobný našemu klíči (Kubát et al. 2002), formát je však o několik centimetrů větší (A5) a počet stran je menší. Sled kapitol – úvod, literatura, morfologický slovníček, vlastní klíč, autorské zkratky a rejstřík je standardní. Literatura obsahuje nejen flóry a klíče řady zemí, ale i práce pojednávající o některých rodech. V citacích maďarských flór nemůže chybět i flóra, kterou vydával v letech 1964–1980 Rezső Sóo. Je zde ale citováno jen šest dílů, mohl by být uveden i publikovaný díl sedmý, i když obsahoval jen indexy, doplňky atd. Mimo Maďarsko jeho existence asi není moc známa a nebylo by na škodu na to zahraniční botanickou veřejnost upozornit. Vlastní klíč začíná rozdělením do deseti podskupin, ve kterých už pak pokračuje dichotomická determinace, tak jak jsme na ni zvyklí. Celkem je v klíči podchyceno 2721 druhů, což je číslo jistě ovlivněné způsobem zpracování některých rodů. Např. v rodu *Taraxacum* je zde uvedeno pouze 5 druhů (v našem klíči 80), v rodu *Rubus* 6 druhů (u nás 140) a našly by se ještě další příklady. V pojetí druhů a rodů jsou některé rozdíly oproti našim zvyklostem, ale není jich mnoho. Nedá se říci, že by dílo upřednostňovalo širší nebo užší pojetí rodu (např. rod *Fallopia* zahrnuje rod *Bilderdykia*, naopak *Corydalis lutea* je vedena v samostatném rodu *Pseudofumaria*, rody *Batrachium* a *Ficaria* jsou zahrnuty do rodu *Ranunculus*, přičemž *F. calthifolia* je vedena jen jako poddruh, *Circaea intermedia* je vedena jako kříženeček bez vlastního popisu aj.). Doprovodná vyobrazení detailů jsou sporadická až na vyobrazení mošniček rodu *Carex* (69 obrázků) a květů zástupců čeledi *Orchidaceae* (62 obrázků).

Druhý díl obsahuje vyobrazení rostlin, která připomínají u nás dobře známý atlas Rothmalerův. I v tomto recenzovaném díle šipky na jednotlivých obrázcích ukazují na důležité determinační znaky. Na ilustracích se podílelo 13 autorů, mezi nimi významnou měrou Jana Táborská. Díl je věnován známé ilustrátorce botanických děl V. Csapodyové.

Je škoda, že dílo je orientováno výlučně na maďarsky mluvící zájemce. Angličtina se objeví až na vnitřní straně zadních desek druhého dílu, kde jsou vysvětleny zkratky užitě v ilustracích. Je škoda, že totéž nebylo už v dílu prvním, kde je zkratk mnohem víc a při užití klíče by byly více zapotřebí než při prohlížení obrázků. Konec konců, patří nám to, náš klíč je vůči případným cizojazyčným uživatelům obdobně nevstřícný.

Je zajímavé, že vcelku zásadní dílo celorepublikového významu bylo vydáno asi relativně malým vydavatelstvím jednoho z maďarských národních parků, konkrétně parku Aggtelek (Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság). Představa, že by například národní park Šumava vydával klíč české květeny, je, při znalosti českých realii, obtížně představitelná. Klíč je možné získat u vydavatele za cenu 2500 HUF (tj. ca 230 Kč).

Karel S u t o r ý